

48. Rıza-i İlâhi

İman ve Kur'ân'a hizmet yolunda çalışma, gayret gösterme, tamamen Allah rızası için olmalıdır. Zira kullukta en önemli mertebe, rıza-yı ilâhî mertebesidir. Bu itibarla da insan, hayatı boyunca hep onu avlama ve onu elde etme peşinde olmalıdır. Bu mertebe, tasavvuftaki "nefs-i mutmainne" pâyesiyle de irtibatlandırılabilir. Evet, Cenâb-ı Hak:

Ey mutmain olmuş nefis, sen O'ndan razı O da senden razı olarak Rabbine dön!." buyurarak buna işaret eder. Bu itminanı elde etmiş sahabe efendilerimiz için de:

Allah onlardan razı, onlar da Allah'tan." ifadesi kullanılır ki, bu da rıza vasfının çok önemli olduğunu gösterir. Bu konu üzerinde hemen bütün büyük mutasavvıf ve âlimler kemâl-i hassasiyetle durmuş ve rıza mertebesinin ihlâs ve muhabbet pâyesi olduğunu vurgulamışlardır.

Muhibbiyet, Allah'ı sevme; mahbûbiyet de Allah tarafından sevilme makamıdır. Buradaki mukabele, yani hangisinin mebbe', hangisinin müntehâ olduğu hususunda çeşitli açıklamalar yapılmıştır. Meselâ Râbiatü'l-Adeviyye, Allah'ın sevmesinin önce geldiğini söyler. Dolayısıyla Allah'ın bir insanı sevmesi sonucunda, onun da Allah'ı sevmeye başlaması söz konusudur ki, buna göre insan, evvela mahbûb, sonra da muhib olur. Ameli esas alan ve insan iradesine önem verenlere, hususiyle de Ehl-i Sünnet içinde Maturidîlere göre, öncelikle muhibbiyet, yani ferdin Allah'ı sevmesi, sonra da Allah tarafından sevilmesi gelir. Batı'da bu esas kabul eden Bergson gibi düşünürler de olmuştur. Ancak sonuçta kişi için önemli olan şey; Allah'ın rızasını elde etmek ve O'nun sevgisine ulaşabilmektir. Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri, bir anlık rû'yet-i cemâlin, Cennet'in binlerce sene hayatına muâdil olduğunu beyan eder. Hâlbuki Cemâlullah'ı müşâhede, cennette mü'minlere Allah'ın bir lütfudur ve verilecek şeylerin en önemlisidir. Mü'minler cennet yamaçlarında, Cenâb-ı Hakk'ı müşâhede eder ve her gün o tecellîye mazhariyetin ayrı bir buudunu yaşarlar. Cennet hayatı ki, onun da bir saati binlerce dünya hayatına bedeldir. Allah rızasına gelince o, bütün bunlardan daha öte bir mazhariyettir. Kur'ân-ı Kerim'de onun büyüklüğü

"Allah'ın rızası her şeyden büyüktür. âyetiyle ifade edilir. Mesele gidip Hak hoşnutluğuna dayanınca, bizim hayatımızda da her şey gidip Allah'ın rızasına bağlanmalı, ona göre plânlanıp hep rıza yörüngeli olmalıdır.

Diğer bir yaklaşımla, her yapılan şeyin Allah rızası için yapılması, her kazanılan şeyin O'nun rızasına bina edilmesi, bu konuda en inandırıcı emâredir. Sofilerin bakışı daha da farklıdır; Cüneyd-i Bağdâdî Hazretleri, cehennemden korkup ibadet edene "abdü'n-nâr = cehennem kulu"; cennet arzusuyla ibadet edene "abdü'l-cennet = cennetin kulu", Allah'a kulluk yapmanın zevki ile coşana da "abdü'l-lezzet = lezzetin kulu" dermiş; der ve ibadetlerin sırf Allah emrettiği için yapılması gerektiğine işaret edermiş. Bu itibarla, Kur'ân hizmetkârları, gönüllerinde rızâ-yı ilâhîden başka hiçbir şey taşımamalıdır. Onlar gönüllerinde maddî-mânevî hiçbir şey taşımadıkları halde, şayet beklemedikleri bir surette, Allah'tan bazı şeyler gelecek olursa, o zaman da birer armağan ve hediye olarak alıp öper, başlarına kor, şükranla iki büküm olurlar. Diğer bir ifade ile rıza hissi, insanın kendi rağmına yaşaması demektir. Meselâ, insan bir şeyler anlatır ve bu anlattığı şeylerde başkalarına yararlı olmayı düşünebilir.

Tabii başarılı olmayı da. Ancak bunda, Allah'ın hoşnutluğunu gözetmesi çok önemlidir. Allah (celle celâluhu), onun tumturaklı laflar etmesinden, hadisin ifadesiyle "alîmü'l-lisan" olmasından hoşlanmayabilir. O halde eğer onun yüreği varsa, "Allah'ım! Eğer senin hoşnutluğun benim burada sükût etme, hatta bu insanlar karşısında kem-kümüme bağlı ise, vallahi ben onu istiyorum." diyebilmelidir. Evet, işte bu şekilde bir rıza düşüncesi hayatımızın yörüngesi olmalı ve hiçbir zaman başkalarının takdiri ya da tahkiri bizim için kriter sayılmamalıdır.

Üstad'ın vermiş olduğu ölçüler içinde; halkın teveccühü, Allah'ın rızasının bir gölgesi, bir neticesi olması itibarıyla hüsn-ü kabulle karşılanıp kabul edilebilir. Değilse kat'iyen ona iltifat edilmemelidir. Cahiliye sairlerinden biri, halkın teveccühünü, hiçbir zaman ulaşılamayan bir ümniye olarak niteler. Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem), yüzüne tükürükler atılıp, başına topraklar saçıldığı

ve olmadık hakaretlere maruz kaldığı halde, rızadan geri durup halkın teveccühünü aramamıştır. Çağımızın fikir mimarı da aynı şekilde, köy köy kovulmuş, kasaba kasaba sürgün edilmiş, bir avuç insanla o nûrânî ömrünü tamamlamış olduğu halde, kimsenin himaye ve iltifatını aramamıştır.

Evet, iman ve Kur'ân hizmetinde bulunanların hedefi sadece ve sadece "İ'lâ-yı Kelimetullah" olmalı ve rıza-yı ilâhîden başka bir gaye gözetmemelidirler. Her zaman Kur'ân'ın elmas düsturlarıyla hareket edip her kapıyı sevgiyle çalmalı ve yine sevgiyle insanlara bir şeyler anlatma yolları araştırmalıdır. Bunun için de zannediyorum her zaman insanlarla diyalog yolunun açık olması gerekecektir.